

Landskap: Blekinge Upptecknat av: A. B. Waldeusson
 Härad: Medelstads Adress: Lund
 Socken: Fridlestad Berättat av: Holm Torson
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1849 i Näveråsjö.

Lördäckst.	s. 1-2.
Höskörd och höbägs.	3-4.
Sredjeland.	5-8.
Gärdslen.	9-10.
Slätten	11.
Begravning.	12-13.
Klövgräv.	13.
Uddrommar.	14.
Spel Wiklarm	15-16.
Arbetsd. d.	16.
Kobete.	17.
Saltmalning.	18.
Skoppsmuren.	19.
Röka i lagården.	20.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: *Östergötland* Upptecknat av: *A. B. Waldenstrom*
 Härad: *Motala* Adress: *Lund*
 Socken: *Fridlevshed* Berättat av: *Holm Torsson*
 Uppteckningsår: *1941* Född år *1849* i *Stävarp*

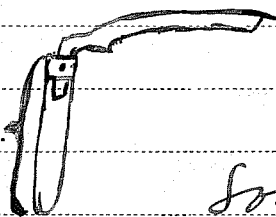
<i>Skreddars Gamla. (Porseunders mordet.)</i>	<i>s. 20-21.</i>
<i>Barn. Döps.</i>	<i>" 22.</i>
<i>Drängstuga.</i>	<i>" 22.</i>
<i>Vargar.</i>	<i>" 23-25.</i>
<i>Gris Svinskötrel.</i>	<i>" 24.</i>
<i>Snapphansar.</i>	<i>" 26-27.</i>
<i>"Karlarna." (tjuvar.)</i>	<i>" 28-29.</i>
<i>Soldat skjuts.</i>	<i>" 30.</i>
<i>Gå i vägning.</i>	<i>" 31.</i>
<i>Julbrasa - julduggare.</i>	<i>" 32-33.</i>
<i>1 maj i Karlskrona.</i>	<i>" 34.</i>
<i>Båtsmänmen.</i>	<i>" 35.</i>
<i>Kaffe.</i>	<i>" 36.</i>
<i>Ryggåstuga. (Torssons gamla hem.)</i>	<i>" 37-38.</i>

Skriv endast på denna sida!

Löven använde de för till föda.
Löven kvistades upp på som-
marsen och buntades sam-
man. Lindtör brukade de an-
vända. Med en risbit högg de av
små grenar. Risbiten var gjord av
en bit av ^{en} gammal lisa som sattes
fast på ett kort stäshaff.

- Risbit som Ingenjör
Thorssons jälar gjort.

20 cm.

Somliga högg av hela städet
och kvistade det - annars tog
man bara grenar i toppen
på städen och sedan högg man
av de små fina kvistarna med
risbiten. Så breddes lövet ut i

spelen för att locka och sedan
kom man körande med
vagn och hökäckare och körde
hem det.

Man tog också björk, asps och
sälz och det buntades ihop i
känor. Det var godel till häs-
tar får och kor. Aspen har det
bästa lövet till hästarna och
det var särskilt färskt som fick
sådan björkfoder. Aspen kunde
man bryta med fingrarna.
Asklöv tog de också.

Det var mest fruktinsamlings-
arbete att krista löv. Här var för
jungen som skulle göra ett vitt
avsnitt känor som dagsarbete. Man
lämnade hjälpte till när de hade tid.
Man kristade det i slutet av augusti sedan man
slutat att slå.

De som ej hade ösk som t.ex.
togsamma - de fingo vänta sitt
hög hem. Men de voro tvä bjäls-
tes de åt att vänta hem det på
tvä stänger. (Det var som en
vår.) Men de voro tillsammans att
vara tog de höst på ett särskilt
sätt. De hade träbågar med
ett nät utav lindbark som
fastsat vid en klypp. Mellan
bågarnas nät lade man höst
och band samman bågarna ö
var böjden på ryggen.

Det var en bonde i Sittunila
som hade varit ute och sett att
de körde in höst istället för att
vara det och så skulle han göra

st på höhåch. Då kom där
en gubbe med en ^{kan} höll på och
undrade vad han gjorde. "Ja, skulle
gå en höhåch och köra sin
höst!" - "Det går inte för dig, Wils!"
sade gubben för han trodde inte
det skulle gå att köra höst.

Rikshävararna kom de hem på
stänger. Det var bara stänger
men för dem körde med hö-
håchen.

Norra och södra muden nere
vid sjön är nu odlade och lite
ri en mud här nere vid husgölen.
De hade bass smi, smi åkrar
före. Här vid gården finns
minnen av åkrar som bara
var 5-6 m².

De odlade rovor på sina vedjs-
land.

Först kvistade man upp och
högg bort smi buskar och stäl-
-limmenskogen tog man vana
på men kvistade ^{av} ~~med~~ grusarna.
Sedan fingo buskar och kvistar
ligga till det var kort. Då
sände man eld och "röslade"
det. Ty minnes att jag röslade

De gånge nere i krogagen för
att få grötbete.

6.

Annars skulle man potatis fröst
på vedjelaunden sedan sig och
sedan blev det djurbete.

Man får sätta sig genast. När
rägen sätts krattade man vedje-
landet. Man letade upp en grä
med många snigelskryp på och
lägg av dem o skulade den så den
fick ett oredentligt skaff och
använde man den som kratta.
Man får låt göra en kratta
av järn som man rev upp jorden
med och så kunde rägen rota
sig.

När de skulle potatis på vedje.

ACC. N:R. M. 8003:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

Landen hackade de ihop jorden
lika omi kypor o satte potatisen
i. När potatisen var färdig
och upplockad krutades man
med jelandet och sådde råg.

Det var i den 10-20 tunn land
som rörlades. På betesmarkerna
och byggena rörlade man, an-
nan blev där inget bete.

ACC. N:R. M. 8003:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8.

9.

10.

Polstiren som de fick på vedja-
landen grävde de ned i backarna
och sedan på vintern körde
de hem den.

Här är så många sidans po-
stalisgröner förallt i backarna.

Fyll de vanliga gärdsgårdarna
hade man således bara gärdss-
ben, stölar och hankar.

Kunnade sätta man upp stölar
och grikar på läkten. det går ju
lättare.

De hade också stensmuren
kall gärdsgårdar.

De brukade inte lita på
något med rista hävar eller
ta lusen. De hade inte tid med
sådant.

När de slutade slå var det alltid till att skjuta. Vi hade beställt - låtit göra två kanoner som vi sköt med. De var bra små.

11.

Vi hade en släbberäng som hette Sammen. Det var skräggare att slå där och när vi var fjärdiga med den brukade vi också kussa och skjuta.

Vi hade de dans ochoi. De valde två och två. Vi hade de lekare och singelkar - "Kullen står och sover."

Vid begravningar hölde de
tillhållaren i "Skiphäcken": efter
var de kistan. Min farman
var de ända härifrån och med
sitt Fiddlestads kyrka - det är
två mil. Det var två lag som
var.

När det ena laget var äkte
det andra i en vagn efter
för att få vila sig. När de bytte
om att bära utte de med his-
tan. Efter begravningen kom
de tillbaka till torgethuset.

En rätt som de alltid hade
var en av ägg och vitt och rökant
- silvullant. Så hade man knäcke-
bröd - det användes inte i

vauliga folk utän rutsot vis
kalas. Risgrussoppa var ständigt rät.

Gravar hade man alltid vid
begravningen.

I gamla tiden innan vi fingo
väg ner till stora landsvägen
så hade de ett stall nere vid
vägen där vagnarna brukade
sättas in och sedan fick man
rida ned dit till stallet och
ha lasten klövjad på hästarna.
Sedan öppnade man för vagnarna
vid stallet och körde ned lasten
in till staden och när man
kunn tillbaka var det att sätta in
vagnen i stallet och rida hem
sista biten.

Vid midssommaren hade de aldrig
någon mytting men de gjorde
lövvalar som de såg i.

De hade en stänggunga och där
samlades folk så mycket om som-
dagar. Vi kallade platsen för
"Lustig plan" för där bodde en gub-
be som hette Lustig.

De hade de sina lekar. De lekte
ärkelcken och "när farfar sådde
linet." De lekte att de sådde lin
och att de ryckte upp linet och gjorde
vid det. "Min farfar har sådd så
och så och så trampade han med
foten högt i lustigt!" Och så svängde
man runt.

I andra versen när de ryckte upp

linet så för de på varandra och
slöt i armarna. Och när de "brast"
linet så kastade de varandra
i de väggfasta bänkarna som
fanns i drängstugan för i tiden.
Då brukade de vara och dansa
om vintern.

Spelvikklaron hade varit med
i kriget och hade fått kummen
brottsjuten. Han blåste annars
flöjt men det kunde han inte
sedan för han tappade den och
han lärde sig att spela fiol istället.

En gång när Spelvikklaron
hade gått ut för att mäta kläder.
folket som var på en äng och som
han skulle spela för - så hade han
lagt ifrån sig fiolen och de

hade en annan knäpist ned
i fiolen och sedan när spel-
Niklasen började spela så
stuck omman upp huvudet
och då blev han så rädd att
han slog hela fiolen mot en
sten så att den gick sönder.

För började de arbeta redan
i daggrävningen. De hade ett visst
arbete de skulle utföra på dagen
och när det var gjort kunde
de få sluta lite tidigare i stället.
Då gjorde de ett litet uppehåll
med på dagen när det var som
varmest liksom de gör i sydligare
länder.

När de slutat att slå på trösten hade
de dans och sådant.

Korren brukar beta först halva
hagen i sönden och börjar i söden
sedan i väster och så går de till-
baka så att man kan hämta
dem på samma plats som där
man släppte dem. Det är lustigt
med så går de.

Nu är korren inne i lada-
gården på natten. Men före
hade de dem s. k. "ombyttas-
d. v. s. de hade dem inne en
stund på dagen när det
var som varmast och ute
på natten. De tog in vid
6-tiden på morgonen och
släpptes ut igen vid 4-tiden
på eftermiddagen.

Torr fick de rinta saltet malet
utan sådant som det kom
direkt från gruvorna.

De fingo mala saltet själva.
Man letade upp en rund
sten och quodde saltet med
den i en stång.

Här borta i gärdet fanns ett
ställe som kallades för "Salt-
stenabacken" för där brukade
man hämta sådana tämpliga
runda stenar. Där var så mycket
sådana.

ACC. N.R. M. 8003:19.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Slagsmuran.

Det var en kall som höll
på att bränna brännvin och
då kom där ett fruntimmer
in till honom och han frå-
gade hur hon kunnat komma
in eftersom han låst dörren
men då försvann hon igen.

19.

Stils lustig brukstaga omkring
och röka i ladugårdarna. De
gjorde quideld. det skulle vara så
bra för ladugården då skulle
kullen fara i väg därifrån.

Jag såg när de gjorde sådant i ladu-
gården här. De visst ett rop om en
träpinne och drog den mot en
träplatta tills det började ryka.

I min barndom minns jag
att de talade om så mycket de
hade och som var underligt.

Vid Perssons mordet i Stock-
holm var där en skänddane om
hätte Garck och han tog upp
en trasa efter Perssons kläder.

ACC. N:R. M. 8003:21.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21.

Därför blev han fångad och oshyl-
digt dömd och frid till aukas-
medjan i Karlskrona. Sedan lyste
bönderna här ut honom och
han fick bo i en stuga här. Gården
var förresten den fröste jorden
som hade tulpaner omkring sin
stuga.

Det var en pojke här borta som
ville dra mig o min systen i en
vagn här nere fr backen men
han vred sig hastigt att vi välte.
Då blev han så rädd och skrek.
"Nu får jag skyk när "gofen" kom-
mer hem!" Och han åktade sig
för att komma hit till oss redan

Drängarna brukade roa sig
och spela kort i drängslugan.

Barnen dögtes i kyrkan eller
sökenhuset och redan föstade
de litet.

fastade?
festade?

I min barndom var här vägen.
En gång försökte vargarna kom-
ma in i stallet för att ta-
ga en häst. Man kunde se hur
de hade försökt gräva sig under
stalledörren för att komma
in men där var en stenbalk
under så det gick ej.

Den röde Vargen sköts i till-
mål. Han hade tagit en hund
hos en torpare och blev in-
ringad och skjuten. När de
"skallade" efter honom låg
han på en stor flät läng sten
och när han hoppade ned
därifrån o skulle springa in i
skogen blev han skjuten.

Här uppe var ett hult där
grisarna gick och åt bokenötter.
Det var egentligen på vint-
rarna de gick där. Det halle-
des för att de gick på "skavel".
Grisarna bodde i ett skjul som
kallades "börshan".

Där var en sugge som gick där
och hade smågrisar och räven
kom i try den ena och grisarna
grang efter och räven hoppade
upp på en hög stubbe och grisa-
na ställde sig nedanför i när-
heten slutligen skulle hoppa
ner förbi den sprang de på
honorn och dröade honorn.

En häst när far gick

han från Korumen hörde han
en gris som skrek så uppe i
huset och då sköt han ett
skott och då blev vargarna
rädda och sprang sin väg. Han
förstod att det var vargen i
huset eftersom grisen skrek.

Här uppe i norra hagen
är stora bäcken och där be-
trädde vargarna äro nerfö och
sedan rulla sig nedanfö bäcken.
Det minns jag.

På våridan gick vargen
ner till havet. Jag såg "slag"
efter dem nere vid Kulleryd.

De dogde att vargarna inte blev
därliga förän de druckit havs-
vatten.

De största snapphannarna sköt de
i fyllhövda. Vi kom ett ställe
nere vid sjön som kallas Snapp-
hannestenen och där var liksom
en gruta - ett stort rum där snapp-
hannarna skulle ha bott.

Vid Bakarebrda? vägskil sat-
de de snapphannarna och åt och
då gick en hop bönder in och
fry dem.

Det var två snapphannar
som ville skjuta konungen - det
var Karl XI. Men den ene av
dem trodde inte att det var bra
att skjuta kungen och slog till ge-
väret på den andra som siktede
på kungen.

Vers i Skåne var en stor eh
och i den hängdes en massa
snapphansar.

Snapphansarna gingo och stalo
hos bönderna. Det var danskar
som hade stannat kvar efter
kriget.

Amman var inte snapphansar
slags eller gynnade mot folket.

I en kräfttid var där några
som gjorde sin kassa under
en bet och den kallas därför
"kassabron".

"Karlarna" voro tjurar som kunde här i Blekinge. På ett ställe klev de upp på taket och tittade genom takfönstret och skulle se för hur fort de gingo och lade sig därnere. Men de som voro därinne sprungo då mest gärna och dogar tjurarna sig i väg så de hade inget ont av dem den gången.

I Srensgöl slog de gubben på i huvudet så han blev aldrig bra mera. Drängen sprang sin väg men gummman skrek i fönstret så att folket från grängården kom och dogar de sig i väg.

I Vättnaby slog de ihjäl en pensionär och jingfem sprang

ACC. N:R. M. 8003:29

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

men och gjorde sig under
frågorna i farstun annars
kunde de väl slagit ihjäl henne
och.

29.

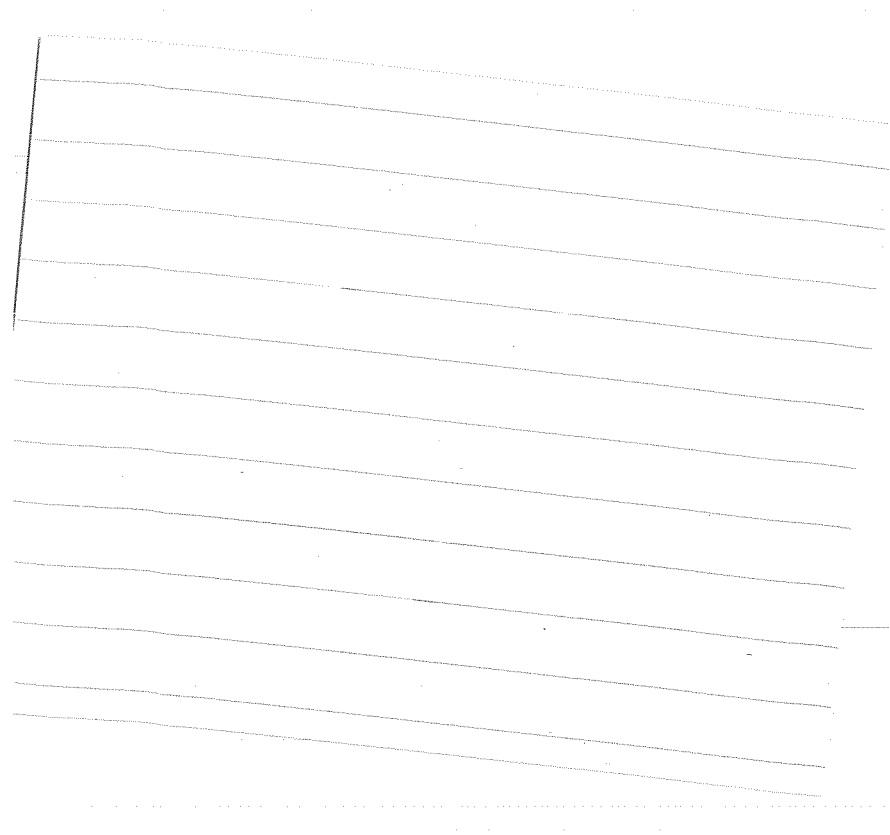
När det var krig mot Norge
1814 måste böndernas skjutna sol-
dater och krigsfolk mellan gäst-
givaregårdarna. De skjutade mellan
Kullebygd och Fur. eller soldaterna
ville fringa dem att skjuta längre.
Farfar och en annan bonde
tog sina solar och lade på
hästarna för att fara hem igen.
Och när de kom mitt för Fur
mötte de en krigsdropp igen och
för att de inte skulle bli fringade
att vända och köra längre så
höjde de ner i tjörn med hästar
och vagnar medan droppen for
förbi och sedan fortsatte de hem.

gå årgång.

De ville gå en julafton och
höra hur det skulle bli under
året.

För dröffade en gång en smed
som låg och höjde vid vägen.
Han hade varit borta i skott
höstarna och så hade han fått
för mycket brännvin och när
han följade vägen han druckit
så mycket så tyckte smeden på
att det var bara jul en gång om
året.

Det var en och annan som
gick årgång.

Vi gjorde en särskilt fin julbrasa - 32.
som vi brände upp i koss och
kryss och den brann o:stiltigt
och då fröjdades vi öfver det.

Vi hade julklaggen också i min
barndom och julgran med lys
i.

När far vid jul tiden varit
i staden och kom hem hade
han en stor äska full med
kakor och delade ut till oss
barn. Det var julkakor - gubbar,
gummor, quisar, hjortar, hästar
med en gubbe på av vete de.

Den julkakan sålles runt julkrogen
som bestod av en stor kaka och
en ost.

Jultiggare kom ut alltid och
skulle ha lite jöl.

Pölsmanusen skulle ha en jöl-
kaka och en ost och brännvin.

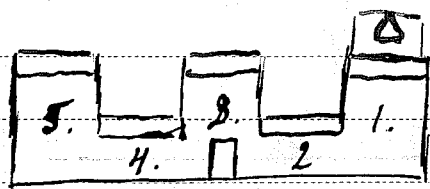
I gamla tiden så satte de
ett träfat med brännvin
på bordet och så hade man
sina träskedar med vilken
man tog brännvin i kålet.

Det var en bondsmans hustru
som brukade ridas in till
Karlskrona 1 maj för att se
på när de släppte ut korna
på bete. ~~Hitt Hennes~~. Det var
så fina kor de hade i staden
det minns jag.

Korna gräsgårde ute vid Hennes
och där hade de en som vaktade
korna och han döro hem dem
på kvällen.

Bilsmännen drog valsen
från bussen på Hennes. De
hade liksom ett stort lass som
en höhö av kaggas som de fyllede
med vatten och körde in till
valet. Det var en hel massa

Det var inte så vanligt med kaff-
fe för och de talade om att brö-
den var inne i staden och skulle
drickas kaffe på ett ställe och då
sade: "Det var den rätta bruden
hon gav oss det tunna och tog
själv det tjocka." Det tjocka
var smaken de menade och
de trodde att den var det bästa.

Det gamla huset på
Ingemar Thorssons gård,
nu rivet.

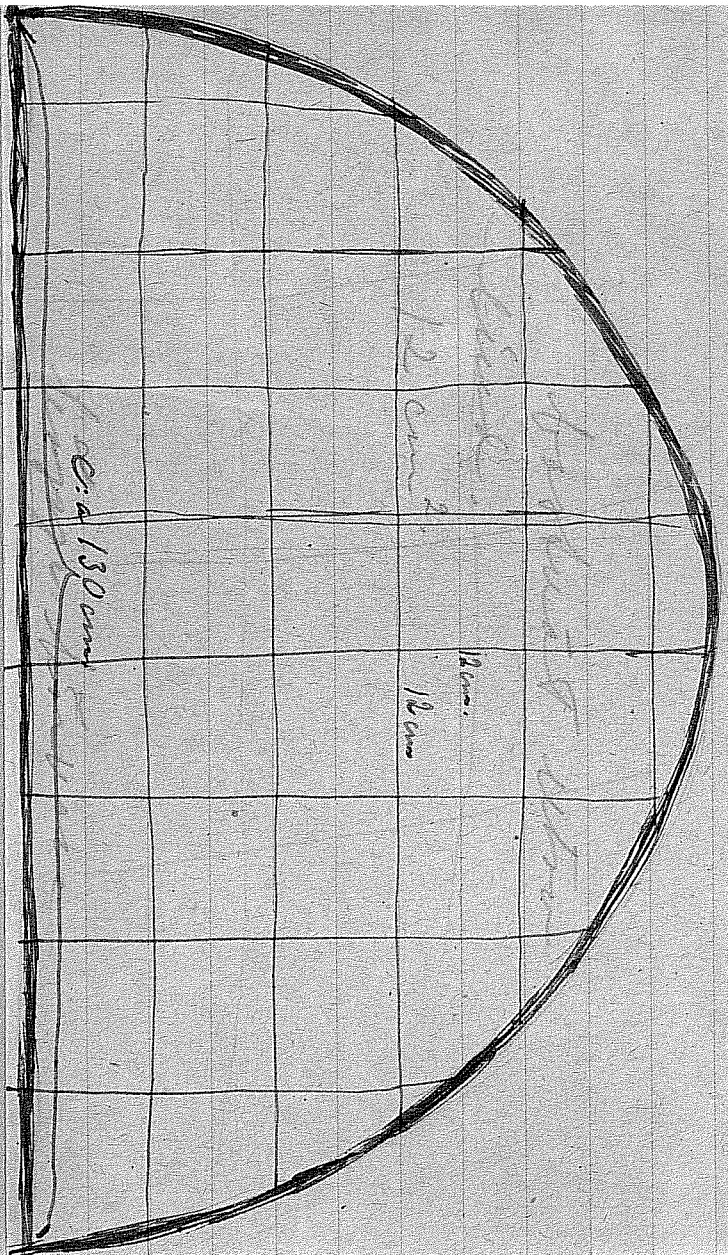
Det ena loftet (1) kallades för
fläskens sädslöft. Där den vä-
ringen förvarades säden och
på nedre botten var en kam-
marna där tjänarna hade sina
kistor och kläder. Där bredvid
låg drängstugan (2). Där fanns
väggfasta bänkar men annars
såg den likadan ut som stugan
vi bodde i (4). Bredvid låg
fläskaloftet där kansen med
salt fläsk stod ovanför köket
som låg mitt för ingångsdörran
(3.). I det sista loftet (5) fanns

En salme som användes när
vi hade kalas.

På videsloftet stod klockan
fäst på två stolpar. På klockan stod:

"När I mig hören tjuda
vill jag till måltid tjuda,
snart om igen jag klingar
då var och en skall springa
till arbetet sitt igen!"

På vintern dansade vi
i drängstugan men på som-
maren ute.

trånga m. flätat
fastnat under lind.

~~R~~ Rynde ca 25 dy. br.

Riktmåttet är 4
större än det vanliga
rymden i en rynde
utan det ryndet.

Ull är 2 m
Rydningen är 1 m
en rynde i en

M. 8003:39.
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Höbåge.

Landsk.

Hd.

Sn.

By etc.

H.

Br.

L.

Djup

Diam.

Ägare

(Adr.)

Fotogr. av
Teckn.

Ar

Negativ